

casione apertius sese hostem eorum declarare poterat.

ŷ . 8 : *Percussitque eos ingenti plaga* (nempe insidiabatur Philistæis in quocumque poterat loco, iruebatque in obvios, quantumcumque multos, et prosternerbat atque jugulabat), *ita ut stupentes suram femori imponerent.* Quod interprete S. P. Aug. Q. 55 in Jud. : *Ita dictum est, ac si diceretur : Percussit eos valde mirabiliter ; id est, ut admirando stupentes tibiam super femur ponerent : tibiam scilicet unius pedis super femur alterius, sicut solent sedere, qui mirando stupent.*

Observandum tamen, quod neque in textu hebraico, neque apud LXX reperiantur hæc duo verba : *Stupentes, et imponerent*, quæ D. Hieron. adjecit, ut certum sensum redderet. Etenim in hebræo juxta versionem Pagnini et Ariæ est : *Percussit eos coxa, magna plaga super femur.* Vel, ut post alios vertit Lyrannus : *Percussit eos plaga magna, tibiam super crus suum.*

Huic posteriori versioni insistit S. P. Aug. Q. cit. ubi ita scribit : *Quid est, quod dictum est, quod percussit alienigenas Samson tibiam super femur. Quis enim habet tibiam super femur, cum tibia deorsum versus non sit nisi a genu usque ad talum.* Deinde inquit, an eos percusserit tibia alicujus animalis super femur, dicitur id non esse credibile, quia sic debuisset eos vulnerando in eodem loco occidere, scilicet in femore. Rem quia non ait Scriptura : *Percussit eos tibia super femur ; sed, Tibiam super femur.* Nimirum ergo inusitata locutio facit obscuritatem. Tandem autem postquam S. D. dedisset expositionem supra allatam, eidem subjungit : *Tanquam si diceretur : Percussit eos manum ad maxillam, id est, tanta cæde, ut manum ad maxillam tristi admiratione ponerent.* Et denique addit : *Hunc sensum ita se habere, etiam interpretatio, quæ est ex hebræo, satis edocet.*

QUESTIO IV. — AN SAMSON HIC PECCAVIT EX VANA GLORIA.

Cap. XV. 16 : *In maxilla asini, in mandibula pulli asinarum delevi eos, et percussi mille viros.* Hæc verba eantando protulisse Samsonem, constat ex ŷ . 17. Josephus, eumque secuti S. Ambros. Epist. 70, et Cajetanus dicunt, Samsonem hic peccasse ex vana gloria, totam victoriam sibi attribuendo. Attamen

R. et dico : Verisimilius est, quod Samson non peccaverit ex vana gloria, sed epinicium, seu canticum triumphale, per modum gratiarum actionis, Deo cecinerit.

Prob. I. Quia Samson ŷ . 18 totam hujus victoriæ laudem Deo adscribit dicens : *Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam et victoriam.* Ergo victoriam non sibi, sed Deo attribuit. Unde sensus cantici potest esse hic : *Gratias tibi ago, Domine, quia in maxilla asini, etc.*

Prob. II. Quia decet a viris præclaris et sanctis omnem culpam remove, nisi aliquid cogat in contrarium ; atqui nihil hic cogit, ut statim patebit ; ergo, etc.

Obj. I. In illo cantico nihil Deo adscribitur ; unde

nec initium, nec finem habet ; ergo videtur ejus initium et finem Scriptura subtraxisse, quia ex arrogantia factum erat. Ita Cajetanus.

R. Neg. conseq. Inde enim tantum sequitur, quod forte non plures versus composuerit. Ut autem aliquid Deo adscribatur, non requiritur ut id fiat expressis terminis, sed sufficit intentio virtualis.

Inst. Samson loquitur in prima persona ; ergo totum sibi attribuit.

R. Neg. conseq. ; nam et David. psal. LXXVII de se ipso in tertia persona dicit : *Et pavit eos* (Israelitas) *in innocentia cordis sui*, quod idem valet, ac si diceret : *Pavit* ; et tamen inde non sequitur, quod totum sibi attribuat ; ergo nec ex hoc loco sequitur, quod Samson totum sibi attribuat.

Obj. II. Samson ŷ . 17, ut tantæ victoriæ suæ maneret memoria, *vocavit nomen loci illius Ramath-lechi, quod interpretatur elevatio maxillæ.* Ergo superbit.

R. Neg. conseq. Potuit enim locum illum ita vocare, ut maneret perpetua memoria tanti beneficii a Deo accepti.

Obj. III. Samson post peractam pugnam vehementer sitivit ; ergo peccavit, et illa siti punitus est.

R. Neg. conseq. 1. Quia non omnis qui sitit peccavit. 2. Quia post tot labores, post profligatum integrum exercitum, etc., sitire non est adeo extraordinarium, ut ideo ipsum peccasse suspicemur : quinimo in plena ætate occidere bellando mille homines, et inde non sitire, miraculum videtur.

ŷ . 18 : *Sitiensque valde, clamavit ad Dominum.* ŷ . 19 : *Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini, et egressæ sunt ex eo aquæ.* Textus chaldaicus habet : *Rupit Deus petram, quæ erat in Loa, seu maxilla ; puta in loco, qui maxilla appellatus est.* Unde Arias putat in eodem loco fuisse civitatem, quam fecerat relabens in terram mandibula, dum eam post victoriam abjecerat Samson ; indeque aquas permanasse putat Zonaras cum quibusdam aliis. Sed interpretatio latina præferenda est ; quia eam præferunt Tertul. lib. III cont. Marcionem ; S. Ambros. Epist. 70 : *Dei misericordia, inquit, cum projecisset ille maxillam, aperuit scissuram ejus, et fons erupit ex ea.* Item D. Hieron. in Epitaph. Paulæ : *Fontem de molari maxillæ dente produxit.*

Quæri posset, an ex sola maxilla, humi jacente, fluxerint aquæ, et postea illa remota, fons (qui usque ad tempus S. Hieron. in illo loco manere perrexit) e terra fluxerit ; an vero etiam, eum ibi jaceret maxilla, fluxerint aquæ ex terra illa, sed per molarem dentem, ejusque loculamentum erumpentes, seu per vulnus maxillæ, ut loquuntur LXX.

Serarius respondet, utrumque fieri potuisse ; sed posterius videtur probabilius.

QUESTIO V. — QUÆDAM ALIA DE SAMSONE RESOLVUNTUR.

Cap. XVI. 1 : *Abit quoque* (Samson) *in Gazam.* Erat Gaza urbs Philistinorum, sita ad mare Mediterraneum. Causa accessus ad illam urbem potuit esse, vel quia ibi aliquid negotii habebat, et hostes

non timebat ; vel ut accuratius urbem hostilem exploraret, vel ut occasionem Philistæos occidendi quæreret.

Et vidit ibi mulierem meretricem, ingressusque est ad eam. Non ut eam ea fornicaretur, sed alterius negotii vel mysterii causa, ait S. Aug. Serm. 107 de Temp. Verum ingredi ad meretricem, in Scriptura significat fornicari et meretricari. Quare fornicatus est hic Samson. Ita A. Lapide.

Attamen dicendum est, quod, quamvis citatus Sermo (juxta edit. Theologorum Lovaniensium 1576, et novissimam Parisiensem impressionem) non sit indubitus Sermo S. Aug. adeoque inde non habeatur, quenam fuerit ejusdem S. doctoris hæc in re opinio, equidem illa S. Aug. adscripta sententia sustineri possit, idque ex aliis ejus indubitatis operibus. Ita enim scribit Q. 28 in Jud. : *Ubi Jahel mulier, quæ occidit Sisaram, cum locuta esset ad Barac, qui eam quærebat, scriptum est de ipso Barac* (supra cap. IV, 22), *quia intravit ad eam. Animadvertendum est, non esse consequens, ut cum Scriptura dicat de viro quod intravit ad aliquam feminam, jam etiam concubuisse credatur.*

Dices : Gen. XVI, 2 : *Ingredere ad ancillam meam, si forte saltem ex illa suscipiam filios : et II Reg. III, 7 : Cur ingressus est ad concubinam patris mei ? Et in titulo psal. L : Quando intravit David ad Bethsabee, aliisque passim Scripture locis verbum ingredi significat concubere ; ergo et hic idem significat.*

R. Neg. conseq. Nam ita quidem sumitur sæpe, sed non semper. Siquidem, præter adductum ex Aug. locum, dicitur Gen. XXXVI, 16, de Juda fornicaturo cum Thamar : *Ingrediensque ad eam dixit : Dimitte me ut coeam tecum. Ubi ingredi aperte distinguitur a coire.* Item Gen. XXXIX, 15, dicit uxor Putipharis de Josepho : *Ingressus est ad me, ut coiret mecum.* III Reg. XXVII, 18, dicit mulier Sareptana prophætæ Eliæ : *Ingressus est ad me, id non est : Concubuisti mecum, sed : Apud me hospitatus es et manducasti, ut patet ex toto illo capite.* Tobia III, 8, daemion occidit septem viros Saræ, mox ut ingressi fuissent ad eam. Similiter cap. VII, 10, dicitur : *Quid evenit septem viris, qui ingressi sunt ad eam.* Et tamen illa mansit virgo, ibidem, cap. VI, 22, et cap. VIII, 4.

ŷ . 4 : *Post hæc amavit* (Samson) *mulierem, quæ habitabat in valle Sorec, et vocabatur Dalila.* Hanc fuisse ejus uxorem censent S. Chrysost. Hom. 17 ex variis in S. Matth. locis, S. Ephrem Serm. adversus improbas mulieres, et ex recentioribus Pererius in cap. XXXI Gen., disput. 1.

Veruntamen non uxorem, sed meretricem fuisse, sustinent passim alii : et hæc opinio, sicut communior, ita et probabilior apparet. Hinc S. Hieron. Epist. 126 ad Evagrium ait : *Samson quoque amator meretricis et pauperis Dalilæ, multo plures hostium mortuus, quam vivus occidit, ut Christi exprimeret passionem.* Ita etiam docet S. Ambros. Epist. 24, ubi de Samson, amante hanc mulierem, ait : *Mulieris fornicariæ copulam non declinavit.* Et revera, si uxor ejus fuisset, non adeo fidenter eam, ut maritum proderet, Philis-

thæi fuissent ausi aggredi, idque sola spe lueri. Melius enim et constantius de conjugali amore sentire solent homines. Sed mulierem, quæ corpore quæstum facit, pecunia tentare usitatum est. *Disce, inquebant ad illam ŷ . 5, quomodo vinculum affligere valeamus.*

Insuper nimis blanditiæ istius mulieris, quæ, ŷ . 19, *dormire eum fecit super genua sua, et in sinu suo reclinare caput, pellicem potius, quam uxorem redolent.* Meretriciam indolem pariter prodit effrons illa insolentia, qua detonsum Samsonem *cepit abigere, et a se repellere*, ut dicitur eodem versu.

Denique, quomodo toties, et tamdiu latuissent tot armati in domo propria Samsonis, nec ipso, nec ullo famulorum aut familiarium hoc sciente ? Si maritus fuisset, nullum ei clausum cubiculum fuisset, ubi insidiantes Philistæi, et quidem non semel, sed sæpius latitaverant.

Dices 1 : Familia et famuli omnes erant Philistæi, adeoque et ipsi pecunia corrumpi potuerunt, ne insidias Samsoni indicarent.

R. omnino incredibile esse, quod nullus ex gente judaica inter illos fuisset. Etenim si in domo non amator, sed maritus ; non hospes, sed dominus fuisset, et quidem in tanta vicinia, et tot diebus ; indubie, cum honestas illic nuptias celebrasset, aliquos ex suis Judæis secum habuisset, aut famulos, aut propinquos, aut familiares, aut hospites, quibus tam frequentes insidiæ occultari non potuissent.

Dices 2 : Juxta SS. PP. Samson præfiguravit Christum ; ergo non accessit ad meretricem.

R. Neg. conseq. Nam eadem res juxta diversa acta, aut proprietates, diversa representat. Sic leo ratione fortitudinis designat Christum, ratione voracitatis diabolium.

Unde Auctor Serm. 107 de Temp. ita de Samson loquitur : *Quid erat Samson ? Si dicam, Christum significabat, verum mihi dicere video ; sed continuo occurrit cogitantibus : Et Christus vincitur blanditiis mulieribus ? Quædam ergo fecit Samson ex persona capitis, quædam ex persona corporis... in eo enim quod virtutes, et mirabilia operatus est, caput Ecclesiæ Christum significabat ; in eo autem quod prudenter fecit, illorum, qui in Ecclesia juste vivunt, imaginem gessit : ubi forte præventus est, et incaute egit, eos, qui in Ecclesia peccatores sunt, figuravit.*

QUESTIO VI. — AN SAMSON LICITE SE CUM HOSTIBUS RUINA DOMUS OPPRESSERIT.

Philistæi captum tandem Samsonem, et oculis, quibus videndis feminis male usus erat, orbatum, ŷ . 21 clausum in carcere molere fecerunt.

ŷ . 22 : *Jamque capilli ejus renasci cœperant.* Per aliquot proinde menses carceri mancipatus fuit : neque citius renasci ita potuerunt capilli, ut diffusioris et prolixioris Nazaræorum comæ speciem præ se ferrent.

Interea autem ad cor reversus, non modo præcedentia delicta per veram pœnitentiam retractavit, sed et rursus regulam, vitamque Nazaræorum servavit, ut arbitratur Abulensis.

ŷ. 25: *Sumptis jam epulis, præceperunt ut vocaretur Samson, et ante eos luderet.* Putant aliqui cum Serario, quod Philistæi Samsonem ludum suum fecerint, eum variis modis vexando et percutiendo, quod juxta quædam exemplaria indicant LXX, qui quamvis dicant, ut est in Vulgata nostra: *Ludebat ante eos*, addunt tamen: *Alludebant ei*, seu alapas ei dabant. Arias putat, quod ridicule saltando compulsus sit motionem agere.

ŷ. 30: *Moriatur anima mea cum Philistiim.* Samson tandem receptis a Deo viribus, apprehendit duas columnas, quibus tota domus fulciebatur, et illas subvertit, ita ut ipse cum omnibus Philistæis, qui aderant, fuerit oppressus et occisus. Porro non peccavit in eo Samson, sed heroicum fortitudinis actum exercuit. Unde S. P. Aug. lib. I cont. Gaudentium, cap. 31, de illo ita scribit: *Quod cum inimicis et se ipsum, quando super se et illos dejecit domum, mortem, quam mox ab eis fuerat perpessus, communem voluit cum illis habere... quod quidem non sua sponte fecit, sed hoc Spiritui Dei tribuendum est, qui usus est eo ut faceret, quando illi adfuit, quod facere non poterat, quando ille spiritus defuit.*

Non ad id faciendum videtur ei divinitus reddita fortitudo: dixerat enim ŷ. 28: *Domine Deus, memento mei, et redde mihi nunc fortitudinem pristinam Deus meus.*

Nec obstat, quod immediate subjungat: *Ut ulciscar me de hostibus meis, et pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam*, quasi privatam injuriam ulciscendi cupidus; quia injuria Samsoni illata erat publica injuria: nam cum esset judex populi, et hostis Philistinorum, irrisio ejus erat quoque irrisio Dei Israel, in cujus contumeliam Philistæi, pro capto Samson, Deo suo solemniter in templo gratias agebant.

Præterea cum Apost. ad Heb. XI Samsonem annumeret eis, qui per fidem operati sunt justitiam, utique ad mercedis consecutionem (quod nullatenus dici posset, si contra Dei voluntatem se ipsum occidisset) omnino a peccatis excusandus est. Atque hinc denique concludimus cum Estio, ipsius priora illa peccata, superius commemorata, per poenitentiam et oculorum orbitatem, ac carceris afflictionem, ipsamque mortem, quam pro Dei gloria sustinuit, fuisse expiata.

Dicunt quidem nonnulli alii, quod Samson hic proprie et physice se ipsum non occiderit, uti fecisset, si gladio se transfodisset, vel caput ad columnam allisisset; sed quod permiserit tantum communi cum hostibus se ruina opprimi: nec etiam se occiderit morali imputatione, quia directe intendebat Philistæos occidere, se vero indirecte et permissive tantum eadem involvi clade. Sed præterquam quod id mirum, si non ridiculum appareat, nihil cogit eo confugere.

Dicamus proinde intrepide cum S. P. Aug. lib. I de Civ. Dei, cap. 21: *Nec Samson aliter excusatur, quod se ipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi quia Spiritus latenter hoc jusserat, qui per illum miracula faciebat.*

CAPUT XVII.

Mater Michæ ex ducentis argenteis curat filio suo confici idolum: Michas vero unum ex filiis suis creat sacerdotem, deinde levitam bethleemiticum peregrinantem, in domum suam recipiens, eundem sui idoli sacerdotem constituit.

QUESTIO UNICA. — QUANDONAM IDOLOLATRIA MICHÆ, ALIÆQUE HISTORIÆ CONTIGERINT, QUÆ IN SEQUENTIBUS RECENTENTUR.

Inter Samsonem, libri hujus judicem ultimum, et Heli, primum in libris Regum, quatuor Scriptura sacra intertextit historias, quarum tres in hoc libro continentur; quarta vero, quæ est historia Ruth, obtinet librum proprium. Prima autem trium historiarum, quæ hic describuntur, narrat fœdam in tribu Ephraim idololatriam cap. XVII. Secunda narrat Danitarum, novas sedes armis conquiritum, expeditionem, eorumque lapsum in idololatriam cap. XVIII. Tertia nefarium benjamiticæ tribus facinus, ac stuprum fœdissimum cap. XIX: ejusdem tribus excidium cap. XX: et restaurationem cap. XXI.

Cum vero historiæ illæ extra temporis ordinem, ob longiorem, scilicet per quinque sequentia capita, narrationem videantur in finem libri transmissæ, quæritur quandonam contigerint ea, quæ his seqq. cap. enarrantur.

Rabbini aliqui putant contigisse tempore Josue, adhuc viventis, sed præ senio languentis, minusque accurate munere suo fungentis. Sed injuriam facit hæc sententia Josue, seni heroique optimo et vigilantissimo, cujus zelus pro Domino usque ad finem vitæ suæ patet ex cap. XXIV lib. Josue.

Pari ratione rejicitur opinio, quæ putat hanc idololatriam contigisse eo tempore, quod post mortem Josue statim consecutum est, quo adhuc præerant seniores. Siquidem hi si vixissent, non permisissent idololatriam publicam introduci in Israel. Unde cit. cap. Josue, ŷ. 31, iis viventibus, dicuntur Israelitæ servisse Deo vero: illis autem vita functis, subintravit idololatria; cujus origo et processus hic describitur: et ob hanc idololatriam Deus illico Israelitas subjecit servituti Chusan, regis Mesopotamiæ, qui eos affligeret. Unde Hebræi afflictis, ac poenitentibus, repudiatis idolis suis, ad Deum reversi sunt, qui suscitavit eis primum judicem Othonielem, qui eos a prædicta servitute eximeret. Itaque

R. et dico: Probabilior est opinio, quæ assertit hæc contigisse paulo post mortem seniorum, seu aliquot annis ante primum judicem Othonielem.

Prob. I. Quia constat hæc acta esse tempore Jonathan filii Gersam, filii Moysis: hic enim fuit levites ille, quem hic ŷ. 10 sibi Michas fecit sacerdotem, uti patet ex cap. XVIII, 30. Ergo saltem hæc non contigerunt post mortem Samsonis, uti putat Serarius, sed diu ante.

Etenim cum Gersam duos ad minus circiter haberet annos, quando Moyses ex Madian reversus est in Ægyptum, etiam hic supposito, quod Gersam tantum

generit Jonathan anno ætatis suæ 70, sequeretur, quod Jonathan anno 20 judicaturæ Samsonis habuisset annos 288: uti deduci potest ex serie omnium annorum, qui ab egressu de Ægypto usque ad mortem Samsonis effluerunt secundum Schema chronologicum, supra cap. III, Q. II, propositum. Jam autem cum hæc sequela admitti nequeat; quandoquidem eo tempore homines non tam diu viverent: clare inde deducitur, quod idololatria Michæ contigerit diu ante mortem Samsonis, puta parum post mortem seniorum. Siquidem Jonathan, nepos Moysis, qui fuit sacerdos in domo Michæ, tunc temporis adhuc erat adolescens, ut dicitur hic ŷ. 7.

Prob. II. Cap. XX, 28, insinuat hæc contigisse vivente Phinees pontifice, qui fuit filius Eleazari, filii Aaron, ac fere coævus Josue: et quamvis sit aia historia, quæ narratur cap. XX; tamen, si bene attendatur ad totum textum, non videtur inter utramque multum temporis fluxisse.

Prob. III. Idololatria Michæ, item expeditio filiorum Dan, contigit antequam surgerent judices; ergo contigit aliquot annis ante Othonielem.

Prob. ant. ex ŷ. 6 hujus cap. et ex ŷ. 1 cap. seq., ubi dicitur: *In diebus illis non erat rex in Israel, sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.* Enimvero quod regem hic appellet Scriptura, non eum (ut opinatur Cajetanus) quem proprie et cum diademate ac sceptro solemus illo nomine appellare, sed principem unum; aut judicem aliquem, vel magistratum, qui jus in omnes habeat, qui scelera puniat et incommoda populi avertat, satis clare indicant illa verba: *Sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.*

Et sane alioquin de toto tempore judicum potuisset dici non fuisse regem in Israel, si regem eo modo, quo jam solemus, et postea Saül, David, aliique vocati sunt, acciperemus: nec Deus ægre tulisset, postulati ab Israelitis regem, si ob carentiam regis divina religio extingueretur, et impietas invalesceret. Præterea pro principe vel magistratu, et non pro rege proprie dicto, accipitur vox *rex* Deuter. XXXIII, 5.

Dicendum proinde quod hæc historia recto temporis ordine ponenda fuisset ante caput II, scilicet inter ŷ. 34 et 35 cap. I. Ita Sallianus et alii communiter. Hinc Danitæ ideo quæsierunt dilatare habitationem suam, et novas sedes armis sibi parare in Lais, ut dicitur cap. seq., quia ab Amorrhæis aretabantur in montibus; cum tribus Juda, duce Calebo, ac cætera tribus vicinos suos Chananæos debellarent, ut referatur cap. I, 34.

Obj. I. Ipsa series narrationis clare insinuat, idololatriam Michæ contigisse post Samsonem; siquidem historiam hanc post mortem ejus statim subnequit.

R. Neg. assumpt. Nam omnes in sacris Paginis mediocriter versati apprime norunt quod series narrationis non semper respondeat rationi temporis: sæpe enim Scriptura sacra utitur anticipatione et recapitulatione, sicut patet in multis locis. Quod autem hic utatur recapitulatione, inter alia satis patet ex

supra allatis probationibus. Ratio vero cur Scriptura hic usa sit recapitulatione, seu cur has historias in fine libri retulerit, juxta Abulensem est hæc: quod hic liber, utpote ex professo tractans de judicibus Israel, prius voluerit recto ordine tempus judicum, eorumque acta referre, antequam inciperet enarrare præsentis historias.

Inst. Quamvis in hebræo, chaldæo, et apud LXX nulla temporis mentio fiat; tamen Interpres latinus, exorsurus hanc historiam, clare tempus illud exprimit ŷ. 1 dicens: *Fuit eo tempore vir quidam de monte Ephraim, nomine Michas.* Atqui *eo tempore* hic videtur referendum ad mortem Samsonis. Nam de hac immediate sermo præcesserat; ergo, etc.

R. Neg. min. Quia *eo tempore* hic refertur ad totum librum, ita ut sensus sit: *Eo tempore, quo fiebant ea, quæ in hoc libro scripta sunt (utique supra, cap. I) fuit vir quidam, etc.* Ita Abulensis. Similiter Lyranus, exponens ŷ. 1, *Fuit eo tempore*, dicit: *Hoc non refertur ad tempus Samsonis, de quo immediate ante præcesserat sermo, sed refertur in generali ad tempus judicum, quia sub idem tempus accidit.*

Obj. II. Cap. XIX, 41, dicitur quod, quando hæc contigerunt, Jerusalem nondum esset capta: vocatur enim ibidem ŷ. 12: *Oppidum gentis alienæ, quæ non est de filiis Israel.* Atqui Jerusalem capta est ab Hebræis paulo post mortem Josue, vivente adhuc Calebo, ut patet ex cap. I, 8: ergo hæc historia contigit ante mortem Calebi.

R. Neg. conseq. Quia Jerusalem quidem capta fuit a Caleb, sed postea videtur recuperata fuisse a Jebusæis, sicuti aliæ urbes, a Josue expugnatae, rursus a Chananæis fuerunt occupatae: potuitque id facile fieri in Jerusalem: quia quamvis cap. I, 8, dicantur filii Juda Jerusalem cepisse, et totam incendio tradidisse; tamen ibidem ŷ. 21, dicitur: *Jebusæum autem habitantem Jerusalem non deleverunt filii Benjamin, habitavitque Jebusæus cum filiis Benjamin in Jerusalem.* Deinde patet ex II Reg. V, 6, quod tempore Davidis Jebusæi adhuc illi dominarentur, saltem in arce; dicitur enim: *Abit rex... in Jerusalem, ad Jebusæum habitantem terræ.* Itaque cum Caleb non interceptisset arcem, Jebusæi, qui illic remanserant, absentibus filiis Juda, potuerunt rursus occupare partem illam civitatis, quæ erat in tribu Benjamin.

Obj. III. Ante Othonielis ducatum vivebat adhuc Phinees, zelosissimus æmulator legis. Atqui ipse, utpote summus sacerdos, illam idololatriam non permisisset; ergo, etc.

R. Quod illam in initio ignoraverit, et postea impedire non potuerit: nam equidem certum est, quod prima Israelitarum idololatria contigerit ante ducatum Othonielis, adeoque vivente adhuc Phinees, et tamen eam non impedivit. Et sane populus idololatricus non audit, sed spernit vocem sacerdotis, sicut hæreticus vocem pontificis.

P. qualia idola jusserit confici mater Michæ.

R. Ex ducentis argenteis jussit confici *sculptile*